

Prednáška v rámci seminára proLignum

**NOVÉ PRODUKTY A ICH VYUŽITIE
V DREVENÝCH KONŠTRUKCIÁCH**

Ing. Jaroslav Sandanus, PhD.

Katedra kovových a drevených konštrukcií, SvF STU Bratislava

v spolupráci s TU Graz, Institut für Holzbau und Holztechnologie

- **Úvod**
Delenie nosných prútových a plošných výrobkov z dreva
- **Prútové prvky**
  - **Rastené drevo**
Zubovitý spoj
  - **Konštrukčné rastené drevo**
´proof loading´
  - **Lepené nosníky**
  - **Lepené lamelové drevo**
- **Plošné výrobky**
  - **XLAM - Krížom lepené drevo**
  - **OSB**
- **Vybraté projekty**

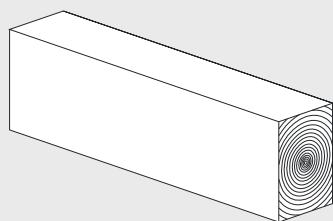
- **Úvod**
Delenie nosných prútových a plošných výrobkov z dreva
- Prútové prvky
  - Rastené drevo
    - Zubovitý spoj
  - Konštrukčné rastené drevo
    - ´proof loading´
  - Lepené nosníky
  - Lepené lamelové drevo
- Plošné výrobky
  - Krížom lepené drevo
  - OSB
- Vybraté projekty

	paralelné / prútové	viacsmerne / plošné
 <p>Hranoly</p>	<p>Rastené drevo, Konštrukčné rastené drevo</p> <p>LEPENÉ NOSNÍKY <i>(DUO/TRIO, DuoMax/TrioMax, GLT)</i></p>	<p>(uzavreté)</p>
 <p>Dosky</p>	<p>LEPENÉ LAMELOVÉ DREVO</p>	<p>KRÍŽOM LEPENÉ DREVO <i>(XLAM,...)</i>, 3-, 5- a 7-vrstvové dosky z ihličnatého dreva (príp. z listnatého dreva)</p>
 <p>Preglejky</p>	<p>PREGLEJKY</p> <p>Vrstvy uložené pozdĺžne <i>(Kerto-S und -T, Microllam LVL)</i> Pozdĺžne veľké triesky - Parallam</p>	<p>LATOVKOVÉ PREGLEJKY</p> <p>Stavebné latovky Vrstvy uložené priečne <i>(Kerto-Q)</i></p>
 <p>Triesky (Štiepky)</p>	<p>TRIESKOVÉ DOSKY VRSTVENÉ</p> <p>Dlhé triesky TimberStrand S</p>	<p>TRIESKOVÉ DOSKY</p> <p>Dlhé triesky TimberStrand P OSB</p>
	<p>Trieskové dosky</p> <p>Plošne lisované trieskové dosky spájané cementom alebo sádrou</p>	
 <p>Drevená vlna / Vlákna</p>	<p>L'ahká doska s použitím drevenej vlny</p> <p>Vláknité dosky (tvrdé, polotvrde, stredne husté (MDF), mäkké)</p> <p>Sádrokartónové dosky</p>	

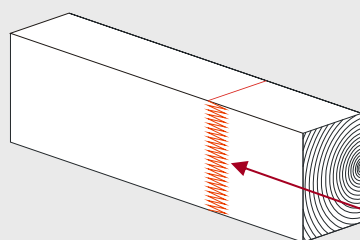
- Úvod
Členenie nosných prútových a plošných výrobkov z dreva
- **Prútové prvky**
  - **Rastené drevo**
Zubovitý spoj
  - **Konštrukčné rastené drevo**
´proof loading´
  - **Lepené nosníky**
  - **Lepené lamelové drevo**
- Plošné výrobky
  - **XLAM - Krížom lepené drevo**
  - **OSB**
- Vybraté projekty

Výrobky z dreva
s obmedzením veľkosti
prierezu

- Rastené drevo

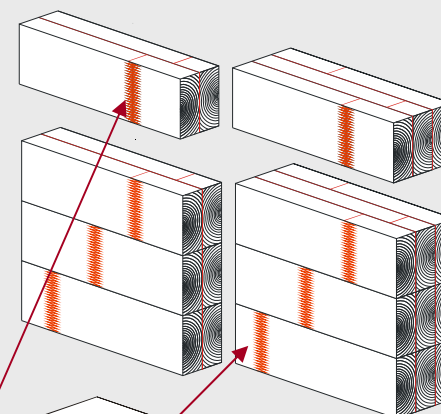
- Konštrukčné rastené drevo

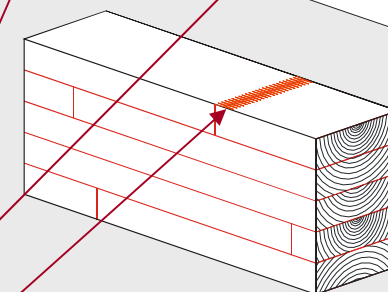
Dôvod:
Surovina a rez predurčujú
rozmery prvku

Výrobky z dreva s rozšírenými
možnosťami veľkosti prierezu

- Lepené nosníky

- Lepené lamelové drevo

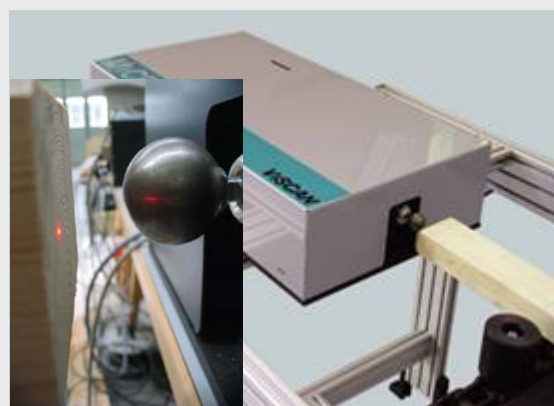
Dĺžka už nie je závislá od
pôvodnej suroviny

Triedenie:

- Triedenie podľa:
- **Pevnosti** (pevnostne relevantné znaky triedenia)
  - **Vzhľadu**

pevnostne relevantné znaky triedenia:

- **vizuálne** triedenie
  - šikmý priebeh vlákien (lokálny, globálny)
  - vady dreva (hrče)
  - poloha dosky v rámci priečneho rezu
  - šírka letokruhov
- **strojové** triedenie
  - modul pružnosti v ohybe E
  - príp. dynamický modul E
  - vady dreva (hrče)
  - hustota

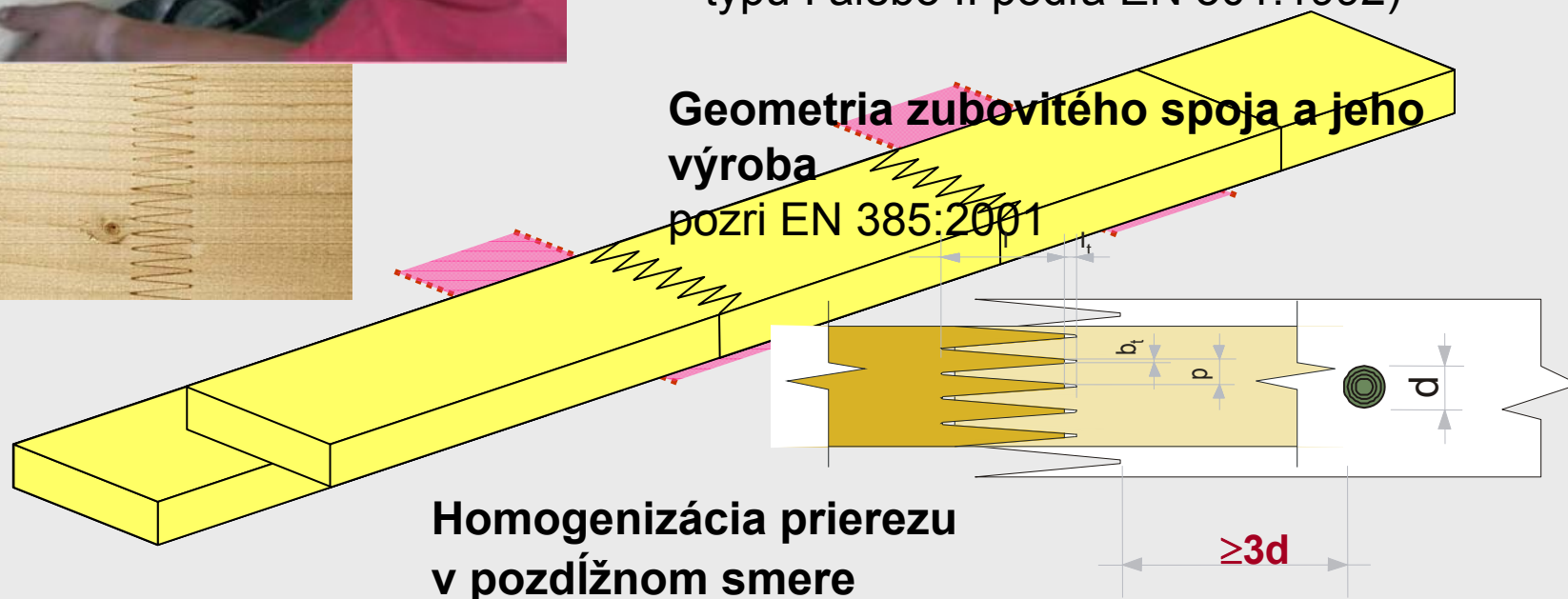
Spájanie po dĺžke dvoch prierezov z rasteneho dreva

Dvojnásobné využitie:

- Vylúčenie chýb dreva (zabránenie prítomnosti hĺč a trhlín v zubovitom spoji)
- Výroba potrebných dĺžok (použitie lepidla typu I alebo II podľa EN 301:1992)

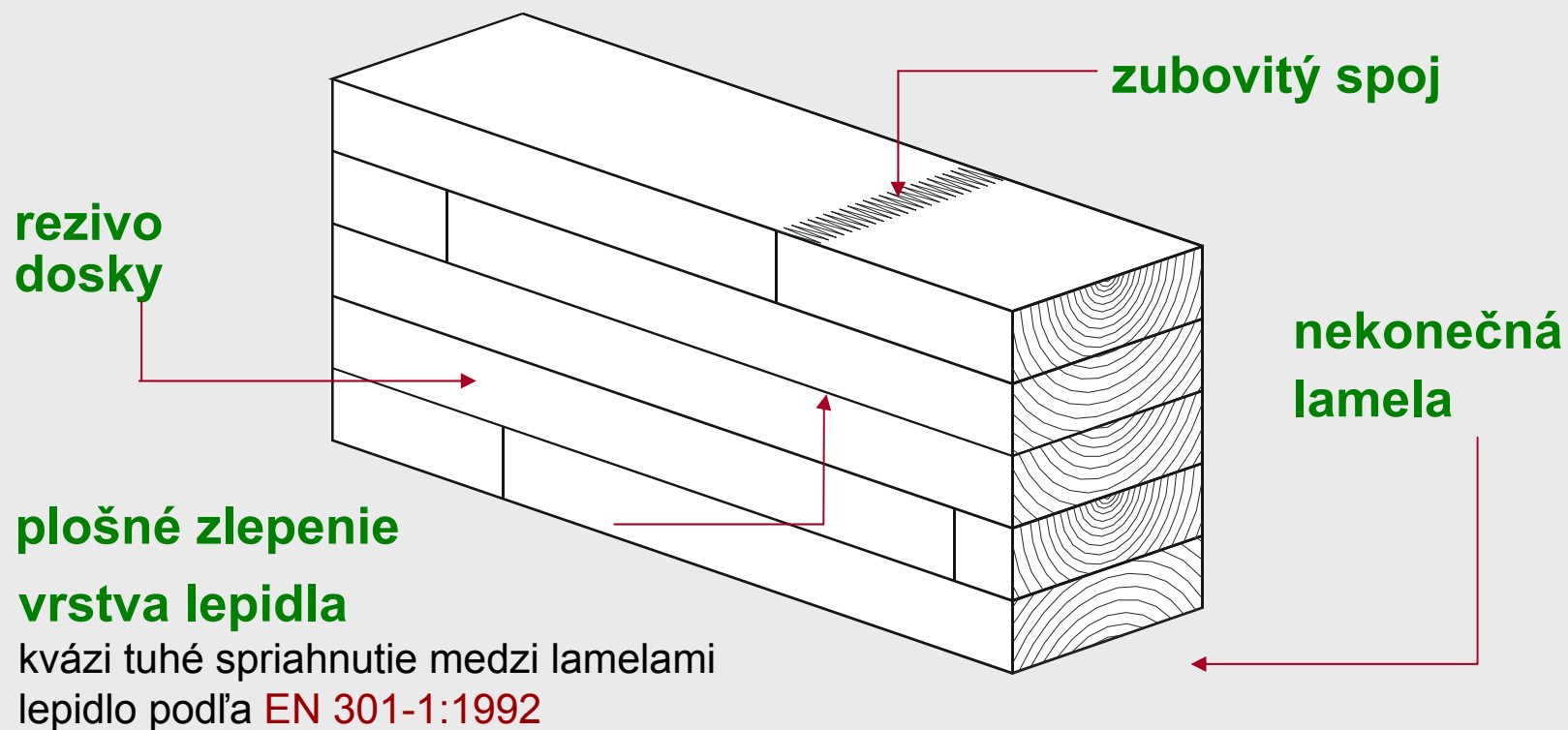
Geometria zubovitého spoja a jeho výroba
pozri EN 385:2001

**Homogenizácia prierezu
v pozdĺžnom smere**

**LLD – prvok zložený
z viacerých materiálov**

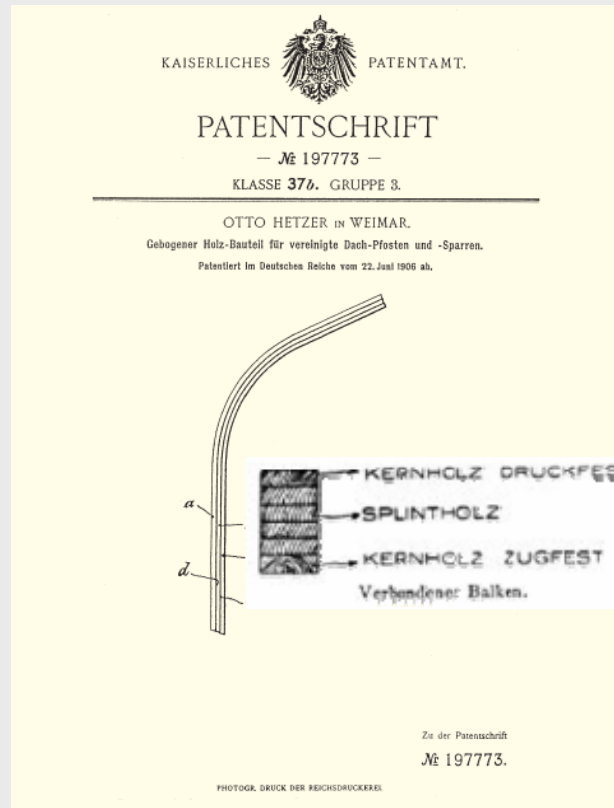
zvyčajne zložené z lamiel
jedného druhu dreva

Všetky rozhodujúce požiadavky na výrobok **lepené lamelové drevo** sú
obsiahnuté v návrhu európskej normy **prEN 14080:2000**.

Otto K. F. Hetzer
(1846 - 1911)

patent 1906

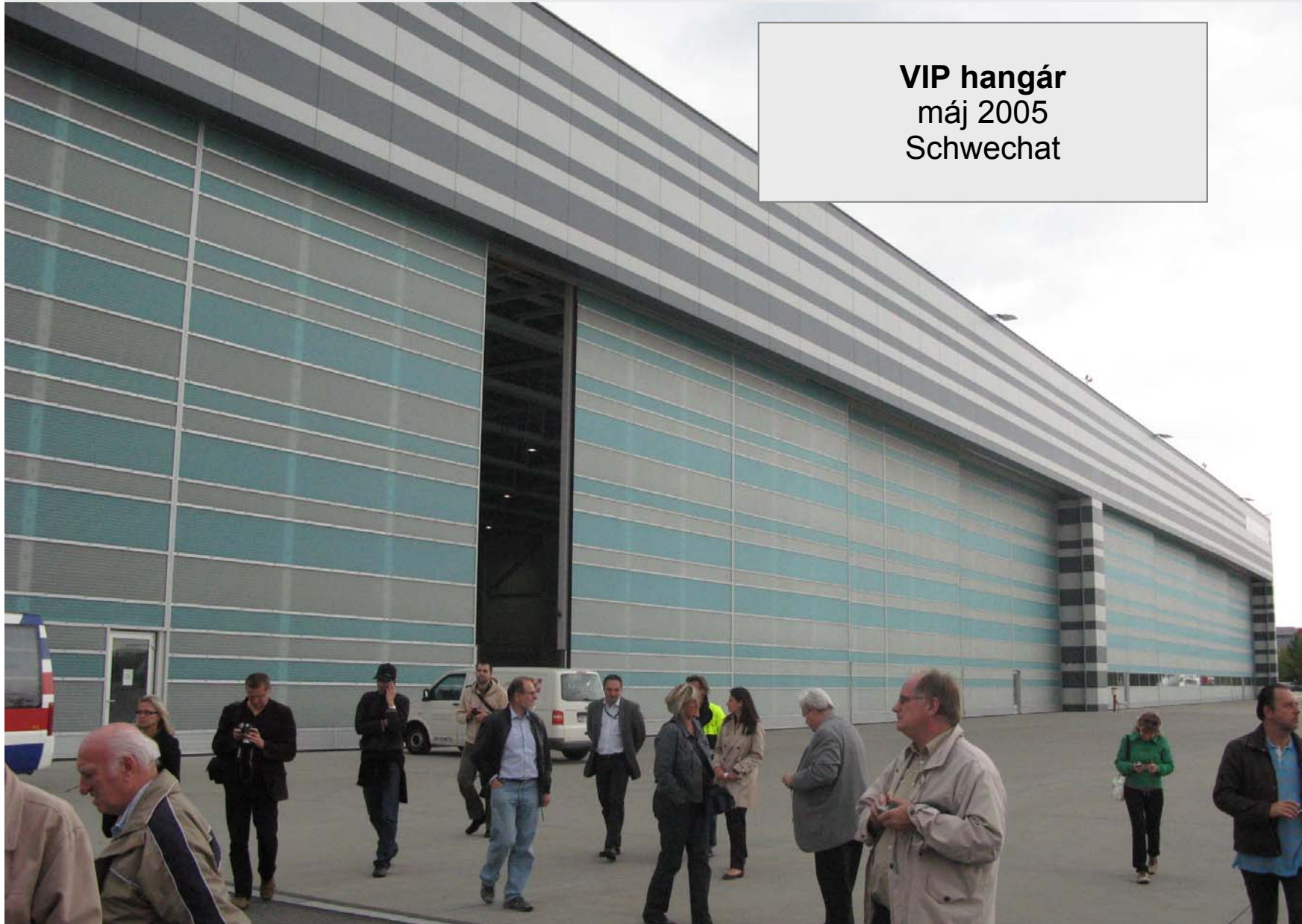
Švajčiarsko/1911

Prekladisko tovaru
máj 2005
letisko Schwechat

**Nahradenie ocel'ových
konštrukcií:**
- rýchlosť výstavby
- požiarne odolnosť

VIP hangár
máj 2005
Schwechat

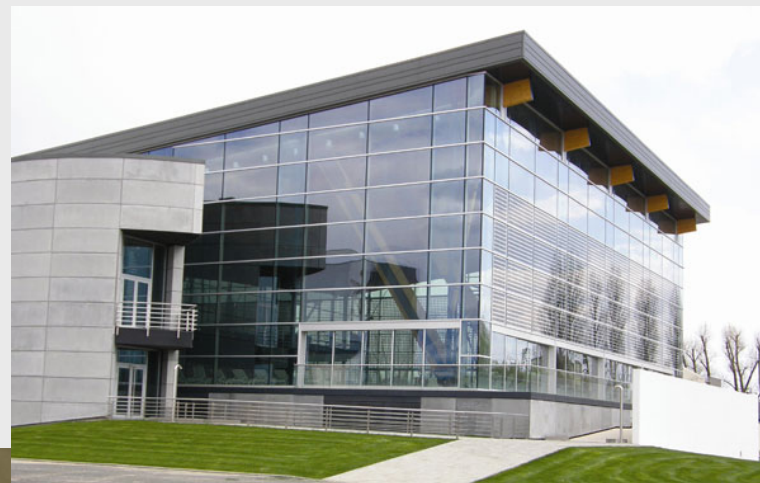

Drevoskrutky so širokým závitom

proLignum

Aquacity Poprad
2007
relaxačný bazén
zdroj: Ingsteel Bratislava

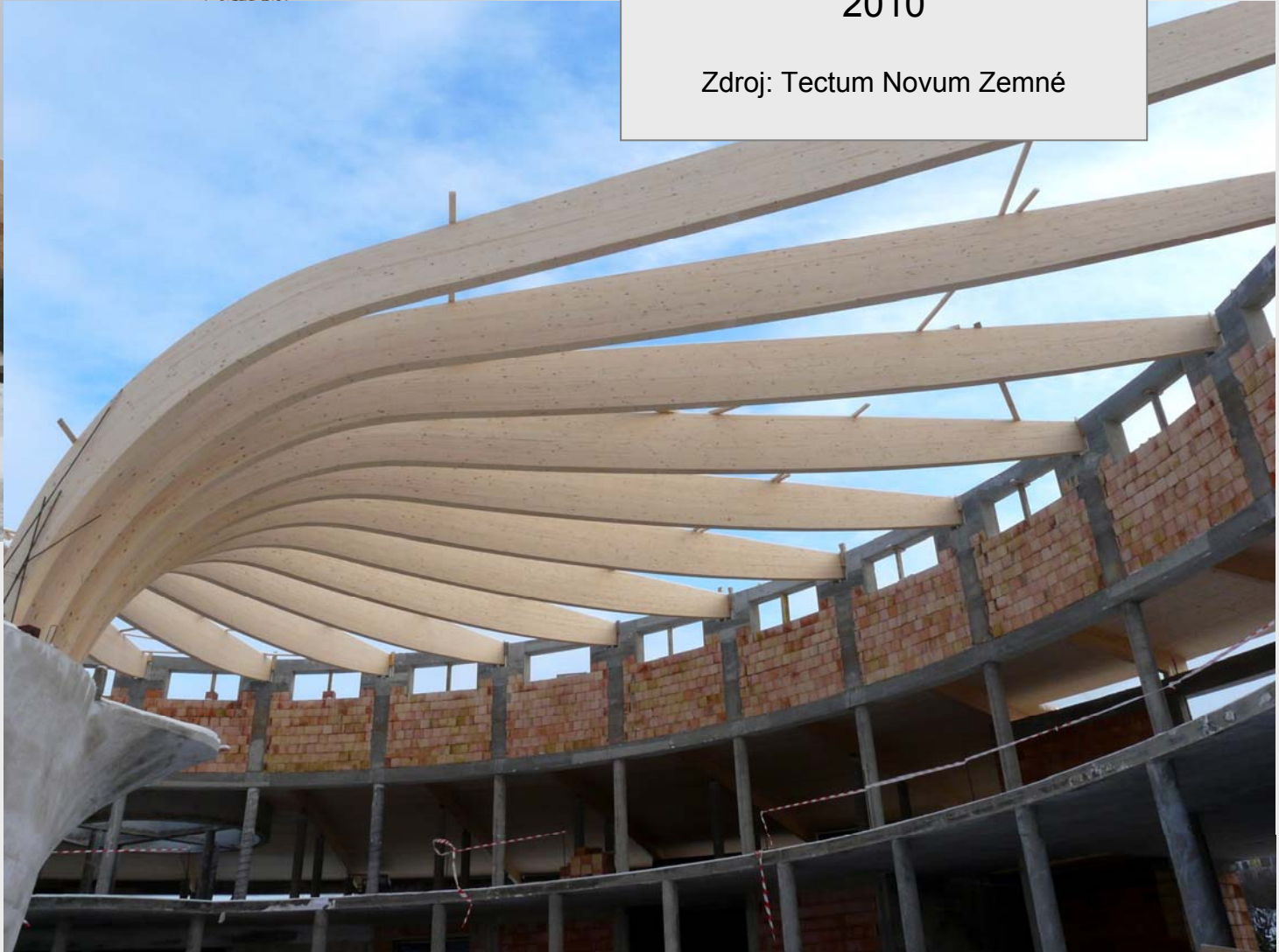
proLignum

**Aquapark Podhájska
2010**

Zdroj: Tectum Novum Zemné

výhody LLD:

- dĺžka prvku
- možnosť zakrivenia
- veľký prierez

Jazdecký areál Pezinok

2010

zdroj: Latti-Extra Komárno

proLignum

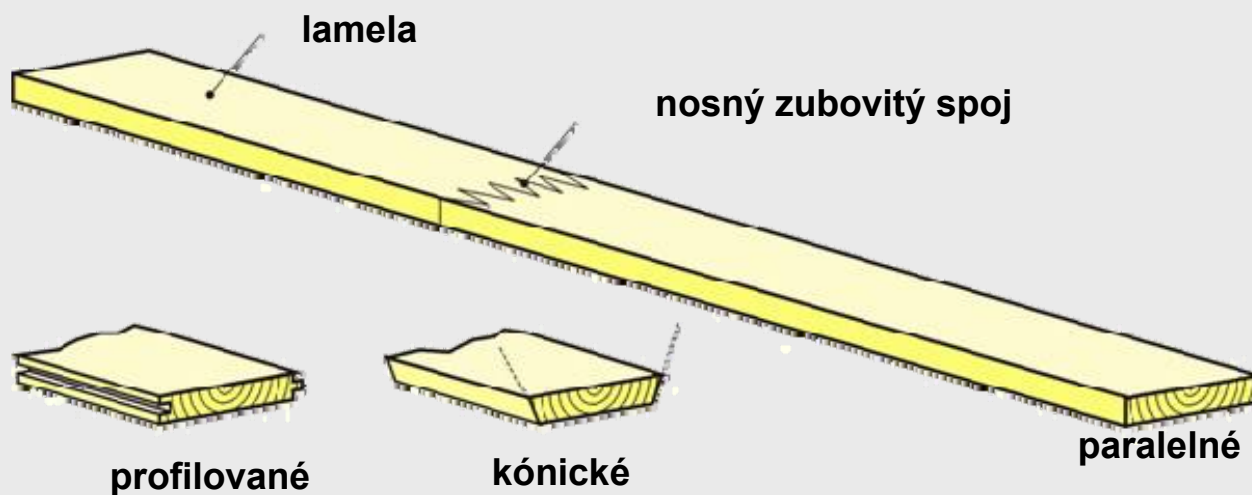
proLignum

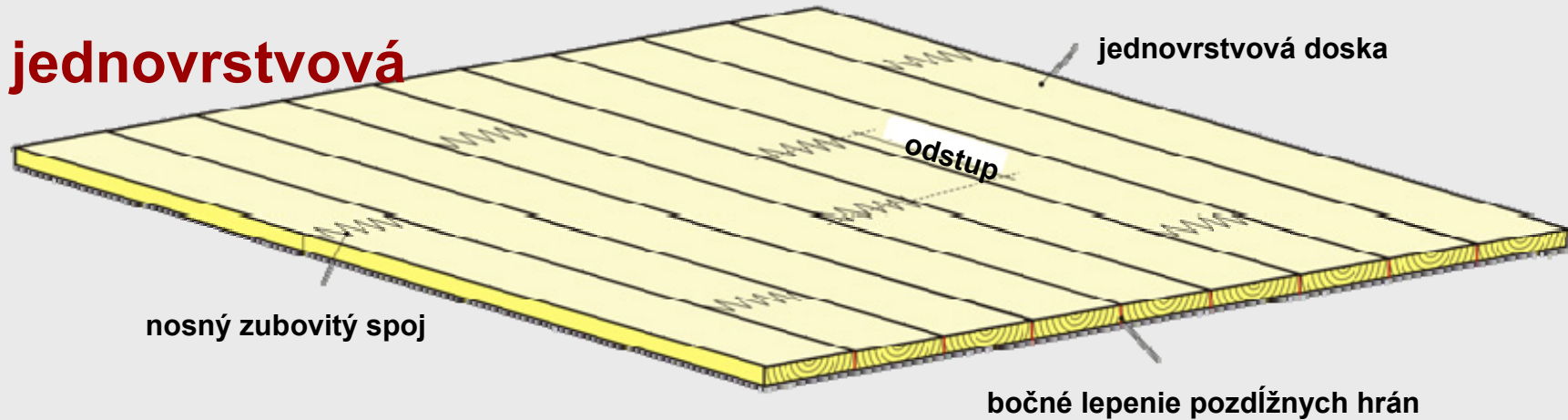
- Úvod
Delenie nosných prútových a plošných výrobkov z dreva
- Prútové prvky
  - Rastené drevo
Zubovitý spoj
  - Konštrukčné rastené drevo
´proof loading´
  - Lepené nosníky
  - Lepené lamelové drevo
- Plošné výrobky
  - **XLAM** - krížom lepené drevo (škárovka, krížem lepené drevo, BSP - BrettSPerrholz, CLT - Cross Laminated Timber)
  - **OSB**
- Vybraté projekty

šírka dosky:
 $b=80$ až 240 mm

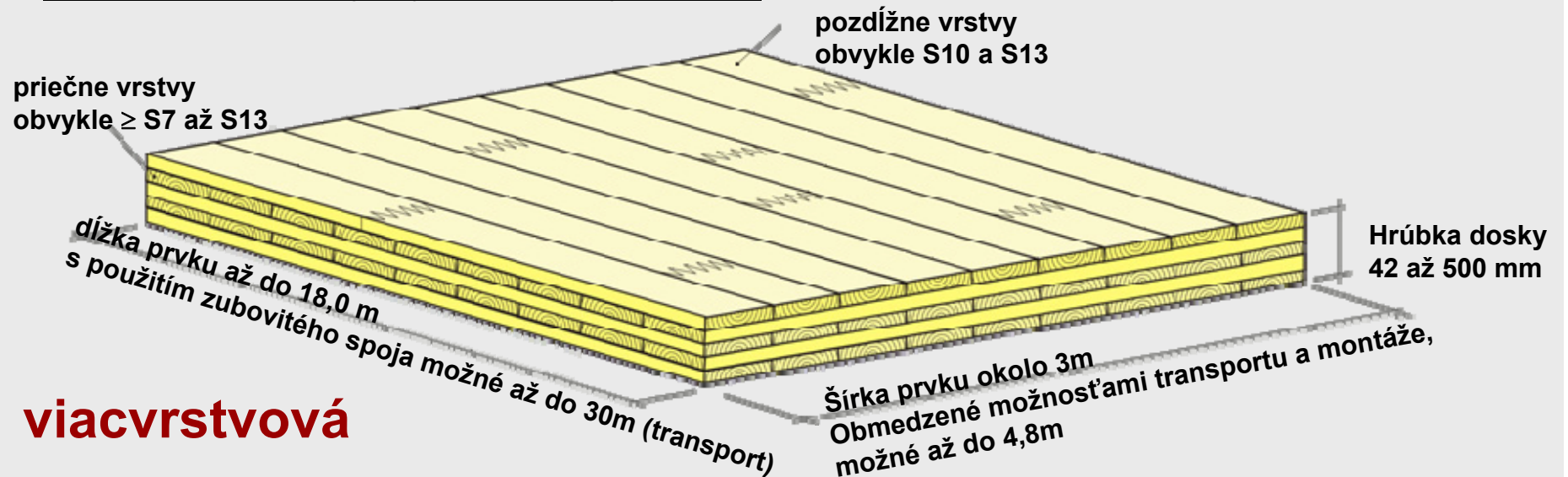

jednovrstvová

Krížom lepené drevo (XLAM): kombinácia pozdĺžne a priečne orientovaných jednovrstvových dosák

Plošné zlepenie jednovrstvových dosák

viacvrstvová

**Aquapark Podhájska
2010**

Zdroj: Tectum Novum

zdroj: Mayr-Melnhof Kaufmann
Gaishorn

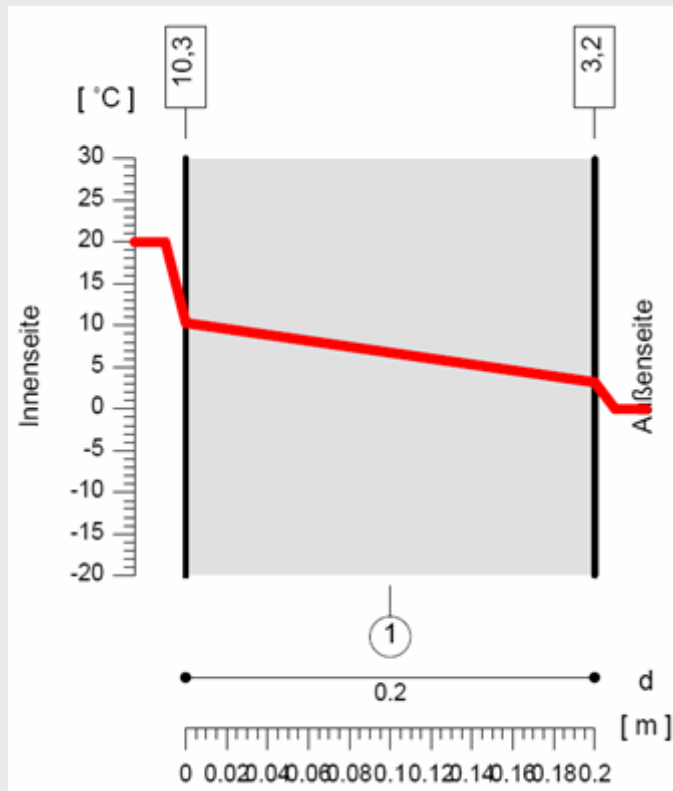
zdroj: Mayr-Melnhof Kaufmann
Gaishorn

Stavebná fyzika – tepelná ochrana – porovnanie

1... 20 cm železobetónová stena

$U = 4,0 \text{ W/m}^2\text{K}$

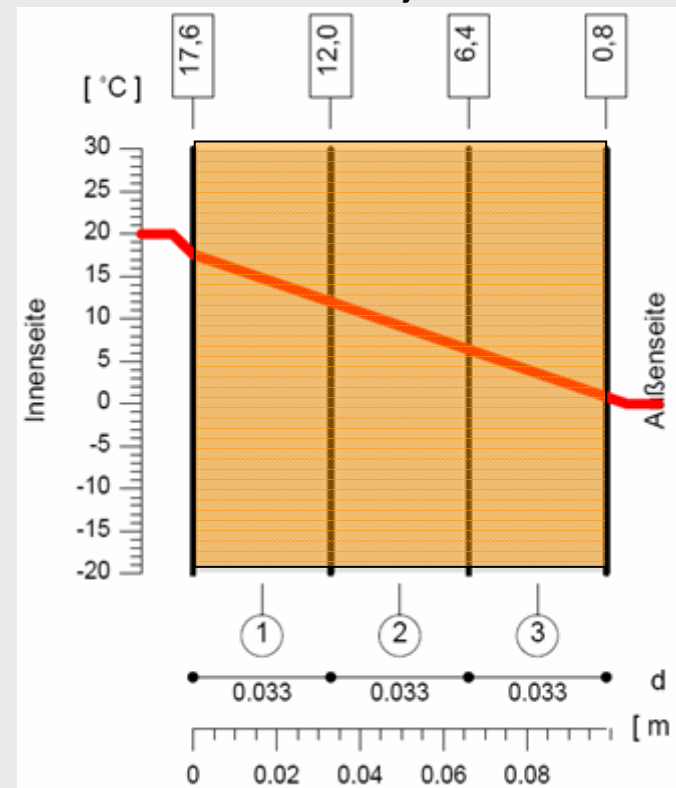
Innenseite - vnútorná strana
 Außenseite - vonkajšia strana

1... 10 cm krížom lepené drevo

$U = 1,0 \text{ W/m}^2\text{K}$

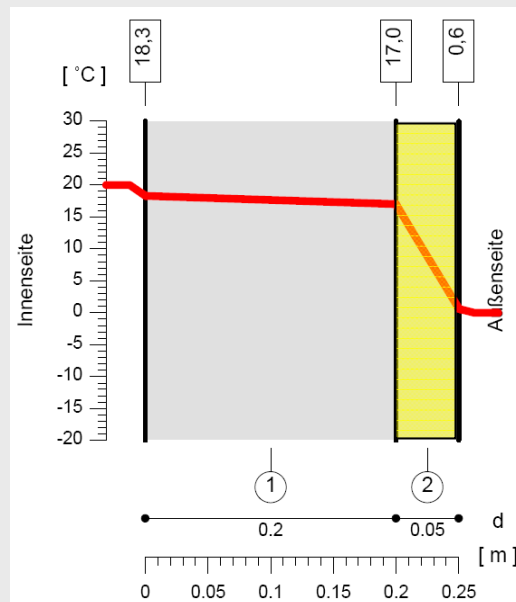
Innenseite - vnútorná strana
 Außenseite - vonkajšia strana

Stavebná fyzika – tepelná ochrana – porovnanie

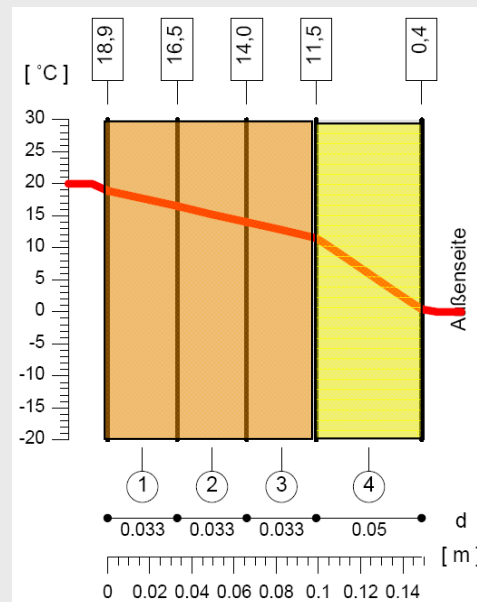
- 1... 20 cm železobet. stena
- 2... 5 cm polystyrén

$U = 0,72 \text{ W/m}^2\text{K}$

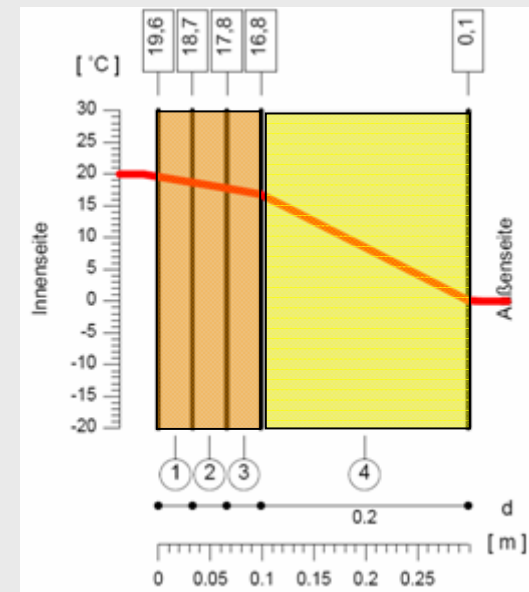
- 1... 10 cm krížom lep. drevo
- 4... 5 cm minerálna vlna

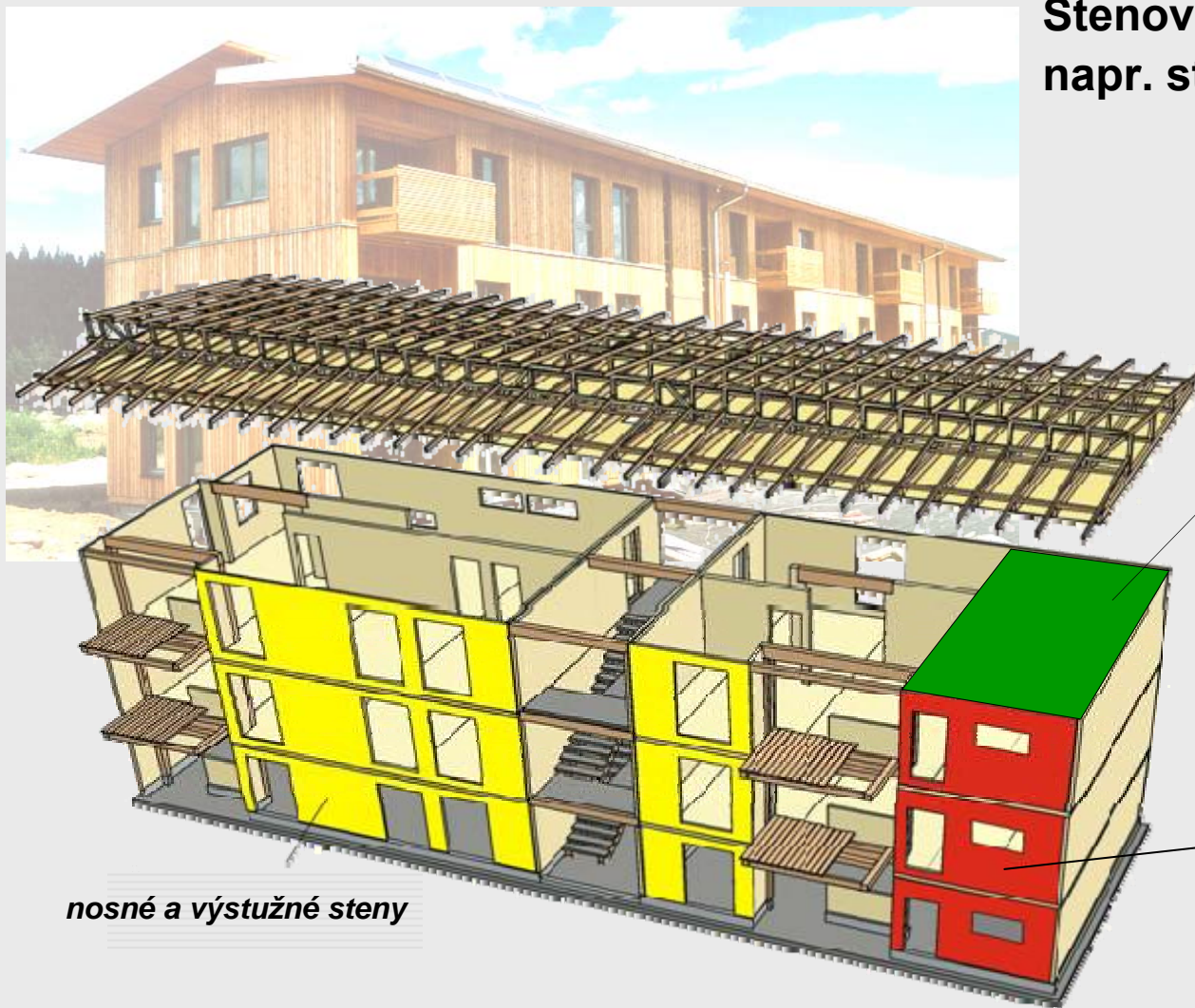
$U = 0,45 \text{ W/m}^2\text{K}$

- 1... 10 cm krížom lep. drevo
- 2... 20 cm minerálna vlna

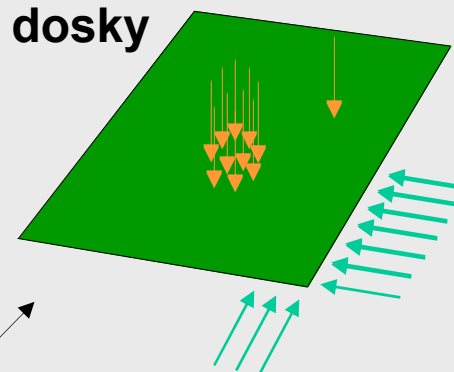
$U = 0,16 \text{ W/m}^2\text{K}$

nosné a výstužné steny

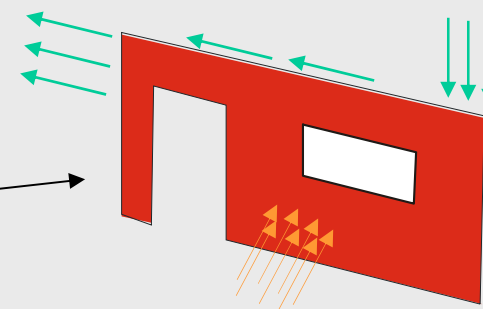
Stenové / doskové prvky:
napr. stropné dosky

Zaťaženia:

Zaťaženie dosky

Zaťaženie steny

Stenové / doskové
prvky: napr. steny

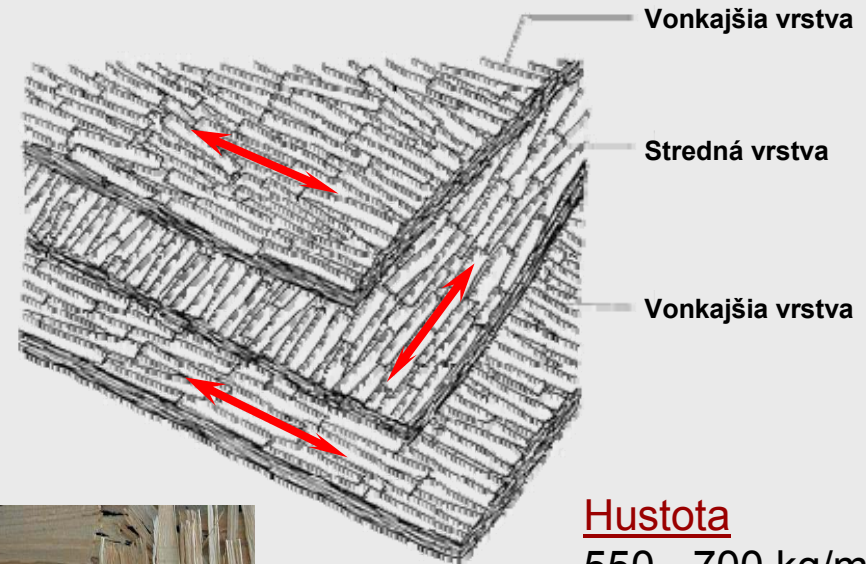
Podľa EN 300:1997 „viacvrstvá doska zhotovená z dlhých, plochých, orientovane usporiadaných drevených triesok (Strands) s dopredu určeným tvarom a hrúbkou, vzájomne spojených spojivom“.

Hlavná os je určená smerom v rovine dosky, v ktorom doska vykazuje lepšie vlastnosti v ohybe.

Vedľajšia os = kolmo na hlavnú os

Charakteristika:

- Vysoká stabilita tvaru v rovine dosky vďaka malým pretvoreniam vplyvom napučavania a zosychania pri zmenách vlhkosti.
- Optimalizovaná s ohľadom na **ohyb** $\perp$ k rovine dosky

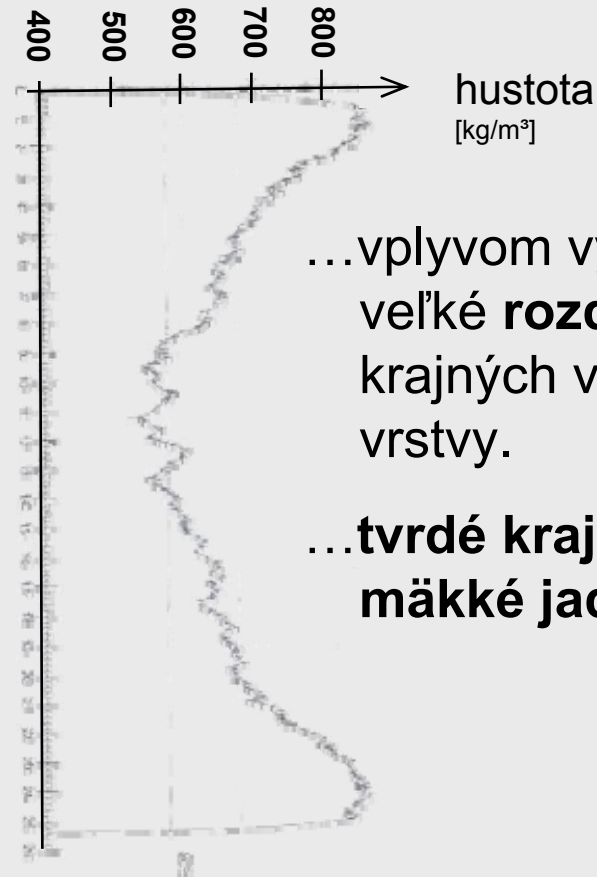

Hustota
 550 - 700 kg/m³

Typické VLASTNOSTI dosák OSB Vlastnosti v rôznych smeroch a profil hustoty

Stredná vrstva

...vplyvom výroby existujú veľké **rozdiely hustoty** krajných vrstiev a strednej vrstvy.

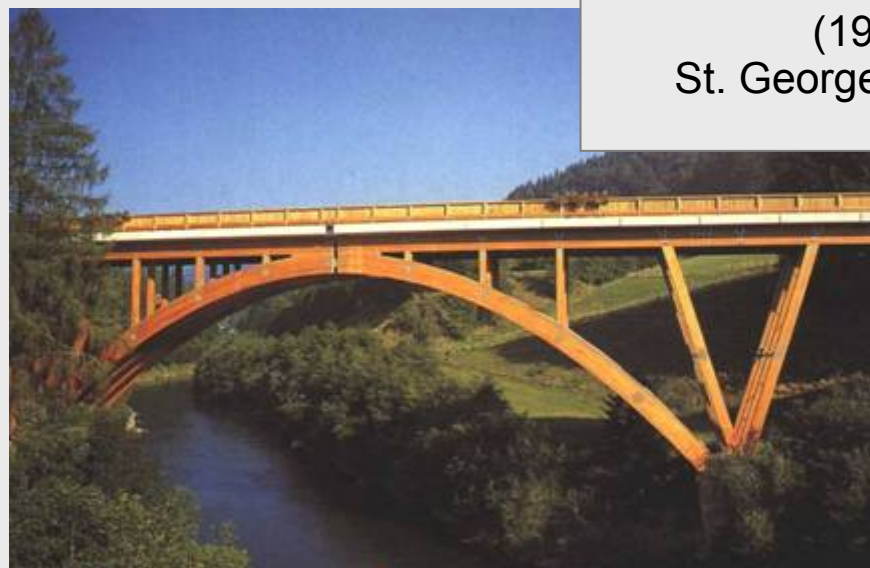
...**tvrdé krajné vrstvy, mäkké jadro.**

→ OSB je materiál na báze dreva s vysokou stabilitou rozmerov v rovine dosky, určený najmä na namáhanie **ohybom** $\perp$ **k rovine** dosky.

- Úvod
Delenie nosných prútových a plošných výrobkov z dreva
- Prútové prvky
  - Rastené drevo
Zubovitý spoj
  - Konštrukčné rastené drevo
´proof loading´
  - Lepené nosníky
  - Lepené lamelové drevo
- Plošné výrobky
  - XLAM – krížom lepené drevo
  - OSB
- Vybraté projekty

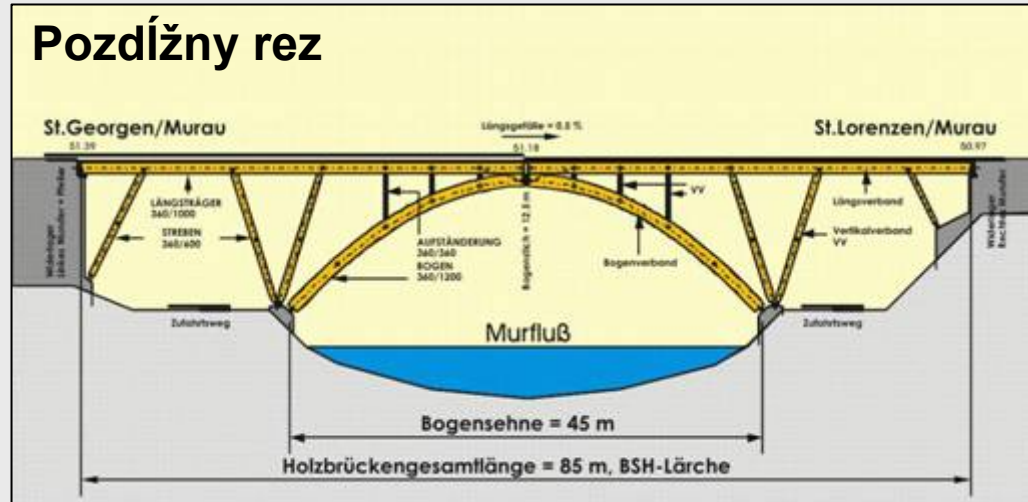

'Wenner bridge' (traffic)
(1998)
St. Georgen / Austria

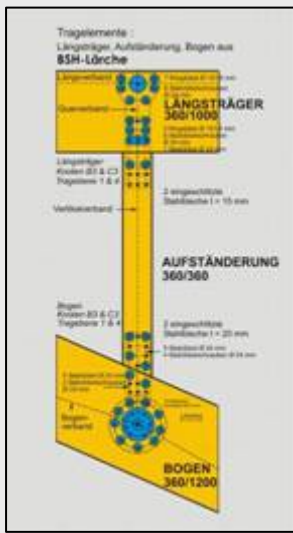
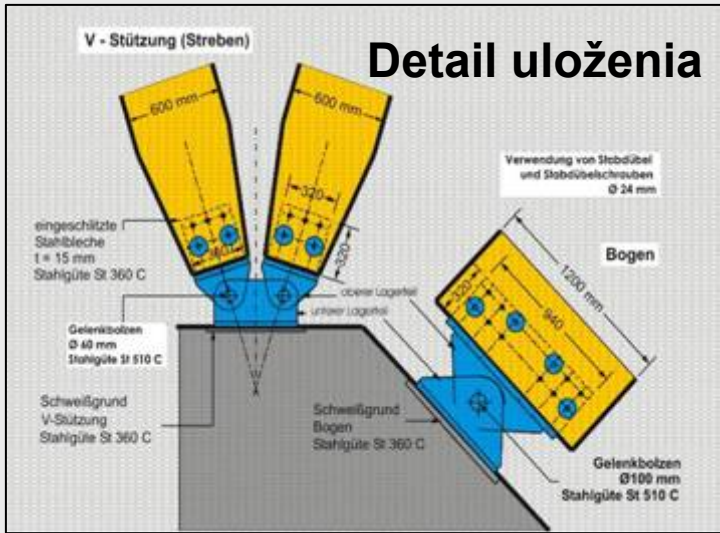
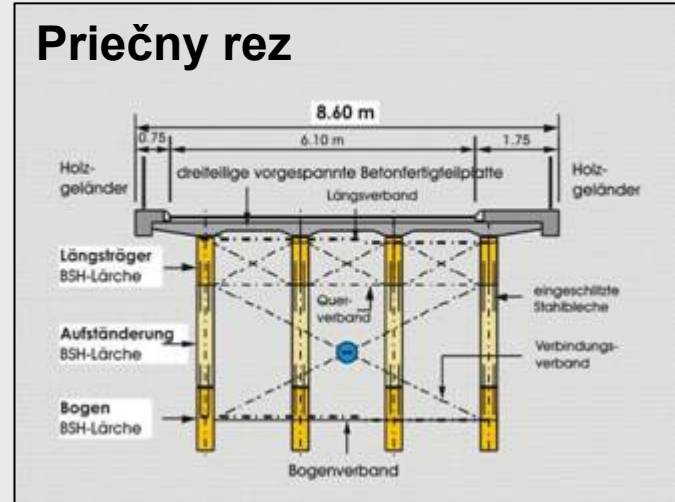

CESTNÝ MOST – WENNERBRÜCKE, St.Georgen/Murau

Pozdĺžny rez

Priečny rez

Detail stojky

'Wenner bridge'
(stav 2007)
St. Georgen / Austria

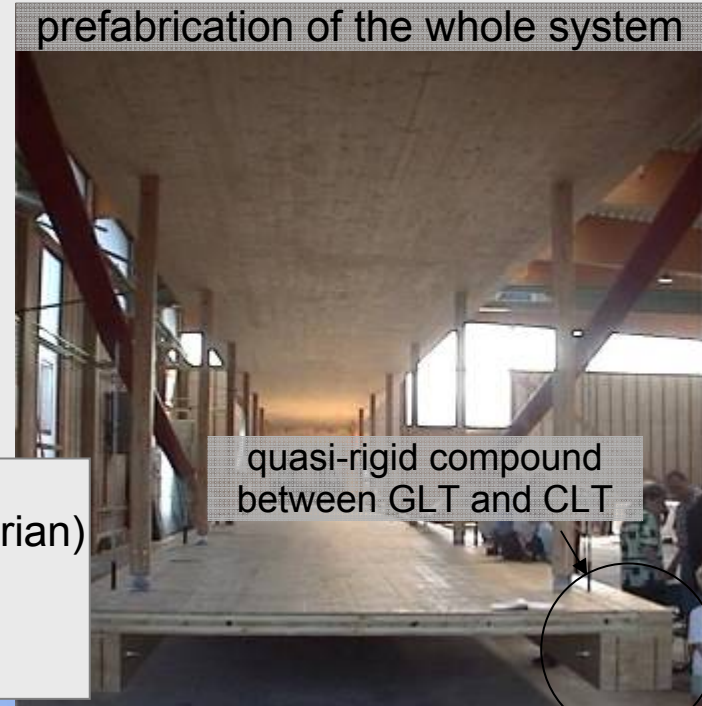

view of 'Feldbach bridge'

'Feldbach bridge' (pedestrian)
(1998)
Feldbach / Austria

prefabrication of the whole system

quasi-rigid compound
between GLT and CLT

transport of the whole system

view of the finished bridge

'Spielberg bridge' (traffic)
(1998)
Spielberg / Austria

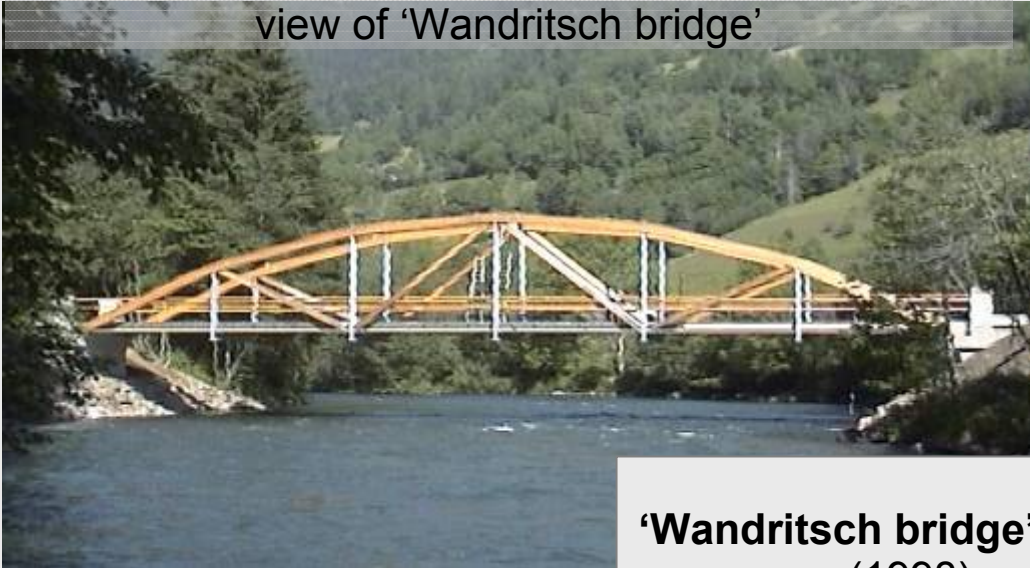

assembling

carriageway slab: 19-layered CLT element

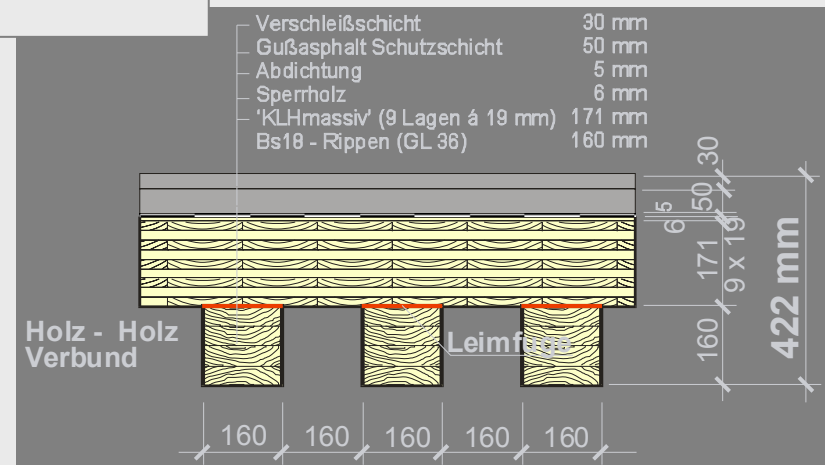
view of 'Wandritsch bridge'

prefabricated carriageway slab

'Wandritsch bridge' (traffic)
(1998)
St. Ruprecht / Austria

view of Building Research Centre

inverted bowstring CLT element

Building Research Centre
Step 1 (2001)
Graz / Austria

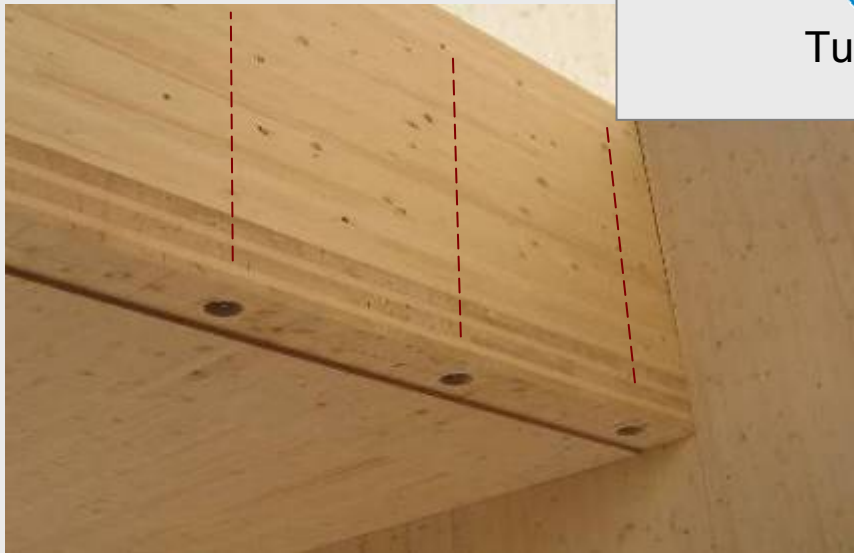
production of CLT elements

'Austria-House' (2006)

Turin / Italy

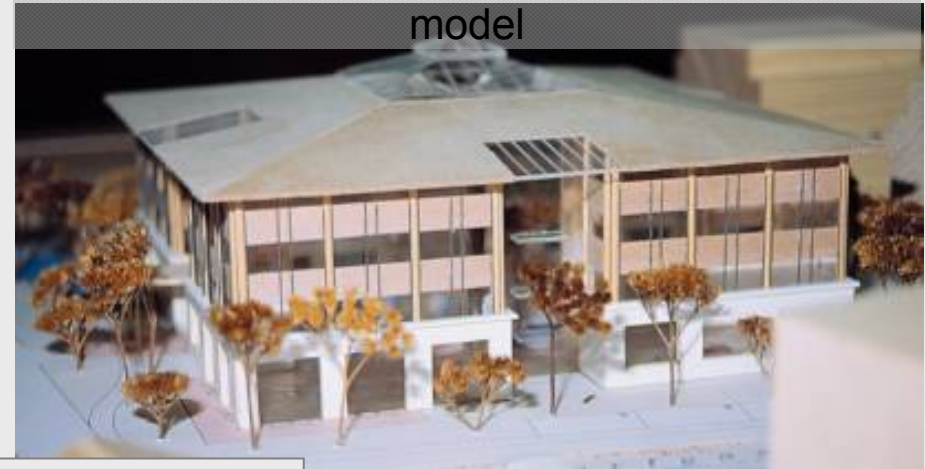

Office building

France

Office 'Austrian Federal Forest Association'

Office building
(2001)
Vienna / Austria

view of the 'Media Centre' in Turin

'Media Centre' (2006)

dimensions are optimised for transport
2 boxes per truck / 5 trucks per day

modular concept
10 boxes produced per day

bytové domy
2009
L`Aquila / Taliansko

Vypísaný tender na:
150 bytových domov - 4000 bytov

viac ako polovica z dreva !

bodovací systém

- 25 bodov – náklady
- 15 - architektonický vzhľad
- 10 - energetická efektívnosť
- 10 - obnoviteľnosť materiálov
- 10 - doba realizácie
- 5 - hustota obyvateľstva
- 5 - využitie plochy
- 5 - možnosť prístavby
- 5 – využitie priestoru

---

100 bodov

Zemetrasenie – apríl 2009
Vypísanie súťaže – máj 2009
18. jún – podpis zmlúv
11. júl – začiatok stavby
4. septembra - prvé domy (po 55 dňoch)
30. október – odovzdanie domov

základová doska 21 x 57 m

Variant 1 – TI montovaná u výrobcu

Variant 2 – TI montovaná na stavbe

proLignum

Plošné výrobky XLAM – krížom lepené drevo

Skladba steny:

Variant 1:

- cementotriesková doska
- odvetranie 10 mm
- TI 30 mm
- XLAM 110 mm
- TI a inšt. 50 mm
- Sádrokartón 12,5 mm

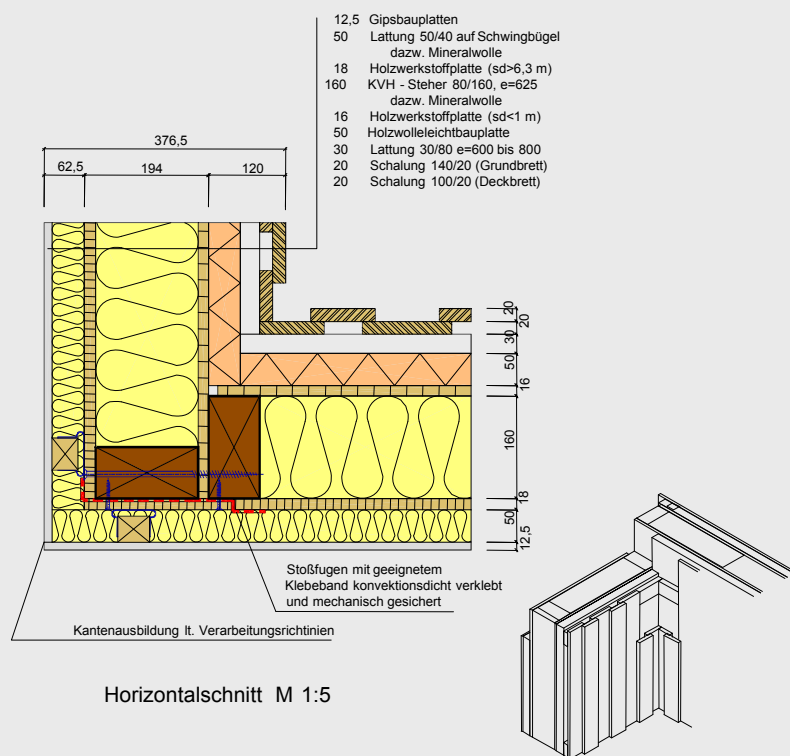
Variant 2:

- omietka
- TI 100 mm
- XLAM 163 mm
- inšt. 50 mm
- sádrokartón 2 x 12,5 mm

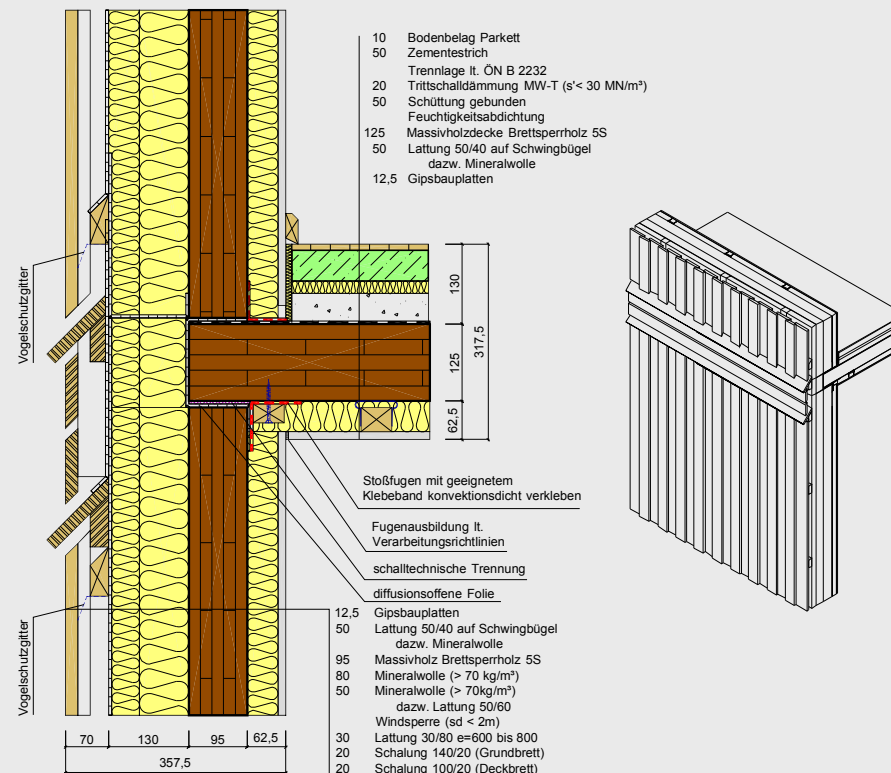

Detaily drevostavieb pre stavby na bývanie

Detail stenového prvku

Detail spoja vonkajšia stena / vnútorný strop

proLignum

Plošné výrobky XLAM – krížom lepené drevo

**Najrozsiahlejšia stavba s drevenou
nosnou konštrukciou**

**620 / 700 m³ krížom lepeného dreva na
jeden bytový dom (23 / 27 bytov)**

11000 m³ krížom lepeného dreva

Náklady – 1160 Euro / m² obytnej plochy

Viacpodlažné stavby z dreva:

≤ 22 m
úniková úroveň

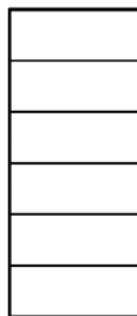
Rakúsko

≤ 13 m
úniková úroveň

Nemecko

6 podlaží

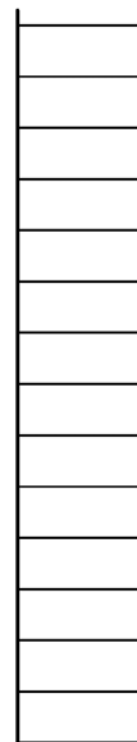
Švajčiarsko

Výška bez
obmedzenia

V. Británia

Výška bez
obmedzenia
s výnimkou
seizmických
oblastí

Taliansko

2 podlažia

Slovensko

**7-podlažný bytový dom
(2007)
Berlin**

Berlín:

Gebäudeklasse 4 – strop vo výške max. 13 m nad terénom

Gebäudeklasse 5 - strop vo výške max. 22 m nad terénom

- železobetónové schodisko osadené mimo bytov
- železobetónové inštalačné šachty
- **masívne drevené steny**
- **spriahnuté drevobetónové stropy**
- krátke únikové cesty

multi-storey building
najvyšší bytový dom v Európe
London

9- podlažný bytový dom

steny a stropy postavené z krížom
lepeného dreva (XLAM)

Stadthaus Murray Grove, London

Waugh Thistleton Architects

Výstavba RD Griffen – film

zdroj: Stora Enso Timber

proLignum

**Veľa úspechov a radosti
pri stavbách z dreva!**